

بسم الله الرحمن الرحيم!

توافق نظر بالای حضرت عثمان به حیث خلیفه مسلمانان

پرسش

السلام علیکم ورحمت الله وبرکاته!

در کتاب دستگاه‌های دولت خلافت در فقره محدودیت کاندیدان صفحه ۳۱ چنین آمده: "سپس عبدالرحمن با پنج نفر باقی مانده بحث کرد و آن‌ها را به دو نفر (علی و عثمان) محدود ساخت. بعد از آن، از مردم رای گیری کرد و عثمان به حیث خلیفه تعیین شد." در صفحه ۳۳ آمده که علی و عثمان را نزد خود فراخواند: "سپس دست علی را گرفت." چرا دست علی را گرفت؛ درحالی که عثمان در منصب خلافت تعیین شده بود؟ برادران ابوعزیزی

پاسخ

وعلیکم السلام ورحمت الله وبرکاته!

چیزی که برای عبدالرحمن ابن عوف (رض) واضح بود، این بود که مردم می خواهند علی خلیفه باشد؛ اگر مثل ابوبکر و عمر در هر قضیه حکم کند که آن‌ها حکم کرده بودند؛ اگر آن قضیه در زمان خلافت آن‌ها پیش شده باشد؛ پس علی به این شرط موافقه نکرد؛ اما عثمان موافقه کرد؛ در این هنگام عثمان خلیفه تعیین شد و در جمله (حضرت عمر شش نفر را برای پست خلافت کاندید نمود و آن‌ها را در همین شش نفر محدود ساخت؛ سپس عبدالرحمن ابن عوف خود را از لیست کشیده و به پنج نفر دیگر مناقشه نمود و آن‌ها را به دو نفر رساند. علی و عثمان بعد از این که دیگران آن‌ها را وکیل گرفتند، بعد از آن از مردم نظرخواهی کردند و نظر مردم بالای عثمان استقرار پیدا کرد) این سخن این را نمی‌رساند که عثمان حین مشوره، خلیفه تعیین شد؛ بلکه هنگام رد علی و موافقه عثمان، عثمان تعیین شد. چیزی که معلوم می‌شود این است که همه گمان می‌کنند حرف عطف «و» در بین کلمه (استطلع رائی الناس) و (استقر الرائی علی عثمان خلیفه) برای عطف، ترتیب و فوریت است؛ درحالی که چنین نیست؛ چون حرف عطف «و» تنها عطف را افاده می‌کند؛ پس اگر بگوییم: عمر و خالد آمدند؛ این معنی را نمی‌دهد که هر دو یک جا آمدند و فوراً یکی بعد از دیگری آمدند؛ بلکه احياناً بین آن دو فاصله می‌باشد؛ مثل این که یکی قبل از ظهر و دیگری بعد از ظهر آمدند. همین‌طور این جمله «رای مردم را گرفت»؛ یعنی در شب از این کار فارغ شد و «عثمان به حیث خلیفه تعیین شد»؛ یعنی صبح بعد از نماز و بعد از پرسیدن از علی و عثمان.

جهت توضیح برای آن چه صورت گرفت این را می‌گوییم که: عبدالرحمن نظر مردم را گرفت و دید که مردم علی را می‌خواهند؛ اگر شرط شان را بپذیرد و اگر نه، عثمان را؛ اگر بر شرط شان موافقت کند، بعد از آن عبدالرحمن گفت علی و عثمان را نزد بیاورید و چون آمدند، شرط را به علی پیش کرد و او موافقه نکرد؛ سپس آن را به عثمان پیش کرد و او موافقه کرد، بعد از آن نتیجه این شد که «رای بر عثمان به حیث خلیفه استقرار پیدا کرد.»

امید است که موضوع روشن شده باشد.

برادران عطا بن خلیل ابوالرشته

۱۷ ربیع الثانی ۱۴۳۵ هـ.ق.

۱۷ فبروری ۲۰۱۴ م.